

Brussel, 12 december 2013

Advies 2013/20

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Het vrij aanvullend pensioen in het kader van de hervorming van de berekening van de sociale bijdragen

Het aan het Comité voorgelegde voorontwerp van wet past de artikelen 44 en 45 aan van de Programmawet (I) van 24 december 2002 inzake de vrije aanvullende pensioenen voor zelfstandigen. Het doel is de Programmawet in overeenstemming te brengen met de toekomstige regels voor de berekening van de sociale bijdragen voor zelfstandigen.

Hoewel het Comité veeleer voorstander is van een eenvormig berekeningssysteem voor beide types bijdragen (de sociale bijdragen en die voor het VAP), heeft het begrip voor de argumenten die aan de basis liggen van het behoud van het huidige N-3 principe voor wat betreft de vrije bijdragen voor het VAP. Heeft N-3 heeft met name het voordeel dat:

- het een stabiele berekeningsgrondslag biedt, die m.n. niet regulariseerbaar is. Dit is vereist voor dit type van pensioenverzekering;*
- het de zelfstandige toelaat om aan het begin van het jaar de volledige maximale bijdrage betalen en zo te komen tot een optimale opbrengst;*
- de fiscus over correcte en betrouwbare informatie beschikt;*

Bovendien geeft een systeem gebaseerd op N-3 de zelfstandige (over heel de loopbaan) de mogelijkheid om vrije stortingen te doen die vergelijkbaar zijn met een N op N systeem.

Het Comité brengt dan ook een positief advies uit met betrekking tot dit wetsontwerp.

Het Comité merkt tevens op dat de discrepantie in berekeningswijzen nu reeds voor een groot deel kan worden weggewerkt voor zelfstandigen die de mogelijkheid hebben om bijdragen te betalen in een systeem van individuele pensioentoezeggingen. Teneinde alle zelfstandigen op gelijke voet te behandelen, of zij nu actief zijn in een vennootschap of als natuurlijke persoon, acht het Comité het noodzakelijk om de toegang tot de individuele pensioentoezeggingen, uit te breiden tot die zelfstandigen die actief zijn als natuurlijke persoon.

1 Context

Vanaf januari 2015 treedt een nieuwe regeling inzake de berekening van de sociale bijdragen van zelfstandigen in werking. Van dan af zullen de sociale bijdragen voor een gegeven jaar N niet langer berekend worden op basis van de geherwaardeerde netto-inkomsten van het derde jaar voorafgaand aan dat jaar N (dus N-3), maar op het belastbaar beroepsinkomen van dat jaar N zelf. De zelfstandige betaalt een voorlopige bijdrage tot de definitieve inkomsten van jaar N bekend zijn. Daarna volgt een afrekening die kan leiden tot een teruggave dan wel een bijbetaling.

De nieuwe regeling voor de berekening van de sociale bijdragen verandert niets aan de berekening van de bijdragen voor het vrij aanvullend pensioen (VAP). De inkomsten van N-3 blijven hiervoor de berekeningsbasis vormen. Niettemin nopen de wijzigingen van KB nr. 38 toch een aanpassing van de wetgeving inzake het VAP.

2 Het wetsontwerp

Het aan het Comité voorgelegde wetsontwerp wijzigt artikelen 44 en 45 van de Programmawet (I) van 24 december 2002 inzake de vrije aanvullende pensioenen voor zelfstandigen (VAPZ). Het betreft technische aanpassingen vooral met als doel de correctheid van de verwijzingen naar het KB nr. 38 te vrijwaren.

2.1 Artikel 44

Het voorgestelde wetsontwerp vervangt §2 van artikel 44 door een volledig nieuwe tekst. De wijziging omvat:

- in §2/1 en §2/5 van de Nederlandstalige versie, de vervanging van de woorden 'het bedrijfsinkomen' door de woorden 'beroepsinkomsten';
- in §2/1, een betere verwijzing naar de leden van artikel 11, §2 van KB nr. 38 waarin de term beroepsinkomsten wordt gedefinieerd;
- in §2/2, de expliciete definiëring van het begrip 'refertejaar' (zijnde N-3);
- in §2/3, de invoeging van een bepaling inzake het principe van herwaardering;
- in §2/6 b), vervanging van het begrip referte-inkomen door 'het inkomen van het refertejaar, bedoel in artikel 44, §2/2'.

2.2 Artikel 45

Artikel 45 wordt geherformuleerd zodat niet langer gesproken wordt van 'verschuldigd zijn van de bijdragen krachtens het sociaal statuut der zelfstandigen', maar van 'de bijdragen, verschuldigd krachtens het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 (...) die opeisbaar zijn geworden tijdens dat jaar. Op die manier wordt de terminologie in overeenstemming gebracht met deze die gehanteerd wordt in het nieuwe KB nr. 38.

De inwerkingtreding van de voorgestelde wijzigingen is voorzien voor het moment waarop de hervorming van de berekening van de sociale bijdragen voor zelfstandigen in werking treedt. Deze datum is 1 januari 2015.

3 Het advies van het ABC

Het Comité stelt vast dat er, naar aanleiding van de wijziging van KB nr.38 in het kader van de hervorming van de berekening van de bijdragen, in de Programmawet (I) van 24 december 2002:

- een aanpassing moet gebeuren van sommige verwijzingen naar KB nr. 38 alsook van de terminologie;
- bijkomende specificaties moeten worden opgenomen m.b.t. de bijdrageberekening. Omdat voortaan andere berekeningswijzen zullen gelden voor de sociale bijdragen en die voor het VAP, kan voor de bepaling van de bijdrageberekening van het VAP kan in de Programmawet van 24 december 2002 immers niet langer verwezen worden naar het KB nr. 38.

Het Comité merkt op dat men er bij de hervorming van de sociale bijdragenberekening (op expliciete vraag van de sociale verzekeringsfondsen) doelbewust voor geopteerd heeft om voor het VAP het oude systeem van bijdrageberekening te behouden. Hoewel het Comité eerder voorstander is van een eenvormig berekeningssysteem voor beide bijdragen, heeft het begrip voor de argumenten die aan de basis liggen van het behoud van het N-3 principe voor wat betreft het VAP. De berekening op basis van N-3:

- heeft het voordeel van een stabiele berekeningsgrondslag. De bijdragen kunnen worden berekend op basis van de definitieve beroepsinkomsten. Een berekening van de VAP premie op het jaar N, zou daarentegen moeten gebeuren op basis van geraamde inkomsten. Dit is problematisch wanneer de reële inkomsten lager liggen dan de geschatte en de zelfstandige als gevolg hiervan een verlaging van de bijdragen zou willen vragen. De VAP-bijdragen worden immers opgerent in de 'wiskundige reserve' van de verzekeringsmaatschappijen en kunnen niet worden terugbetaald;
- biedt de zelfstandige de mogelijkheid om aan het begin van het jaar de volledige maximale bijdrage betalen en zo te komen tot een optimale interestopbrengst en fiscale aftrek. Dit is moeilijk in geval van een berekening van de VAP premie op het jaar N. De zelfstandige zou dan reeds aan het begin van het jaar het inkomen van dat jaar correct moeten kunnen inschatten en dat is doorgaans onmogelijk;
- zorgt ervoor dat de fiscus over correcte en betrouwbare informatie beschikt. In de berekening op het jaar N beschikt de zelfstandige nog over de mogelijkheid om de berekeningsbasis (het geschatte inkomen) nog aan te passen nadat het fiscaal attest verstuurd is en deze basis is niet definitief tot na de regularisatie twee jaar later. Hierdoor is het mogelijk dat de band tussen het inkomen van een gegeven jaar en de (fiscaal aftrekbare) bijdragen die voor dat jaar betaald werden in het kader van het VAP, niet correct is. Het behoud van N-3 als berekeningsbasis heeft dit nadeel niet;
- over heel de loopbaan beschouwd geeft een systeem op N-3 elke zelfstandige de mogelijkheid om vrije stortingen te doen die vergelijkbaar zijn met een N op N systeem.

Gegeven voorgaande argumenten is het Comité te vinden voor het behoud van de oude bijdrageberekening voor het VAP voor wat betreft 2015. Op die manier wordt vermeden dat de voorbereiding en de inwerkingtreding van de hervorming van de sociale bijdragen vertraging oploopt.

Het Comité is niettemin van oordeel dat er op (middel)lange termijn een oplossing moet komen voor de discrepantie in berekeningswijzen. In dit kader, merkt het Comité op dat er voor een beperkte categorie van zelfstandigen¹ (de mandatarissen van ondernemingen, de

¹ , met name de personen bedoeld in 3, § 1, vierde lid van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

bedrijfsleiders) vandaag reeds een oplossing voorhanden is : deze groep heeft nu de mogelijkheid om, voor de jaren waarvoor hogere inkomsten worden verworven, aan bijkomende pensioenopbouw te doen via individuele pensioentoezeggingen. Deze individuele pensioentoezeggingen, genieten dezelfde fiscale voordelen als de extralegale pensioenen voor werknemers. Teneinde alle zelfstandigen op gelijke voet te behandelen, of zij nu actief zijn in een vennootschap of als natuurlijke persoon, het noodzakelijk om zelfstandigen die actief zijn als natuurlijke persoon de mogelijkheden om zich via hun tweede pensioenpijler te verzekeren via individuele pensioentoezeggingen, .

Het Comité heeft ook nog een aantal technische opmerkingen:

- artikel 46, §1 van de programmawet verwijst naar artikel 44, §2, alinea 2. Deze verwijzing moet in gevolge de aanpassing van artikel 44 gecorrigeerd worden in 44, §2 alinea 4.;
- in artikel 2, §2 van het KB van 12 januari 2007 bepaalt de Koning overeenkomstig artikel 44, §2, alinea 4 op welke wijze de bijdragen moeten worden berekend in het geval van begin of hervatting van activiteit. Dit artikel verwijst naar het refertejaar zoals bepaald in artikel 11, § 2 alinea 2. Aangezien dit artikel wordt gewijzigd, moet geverifieerd worden of er een aanpassing dient te gebeuren.;
- artikel 2, §1 van de Programmawet moet herzien worden aangezien hierin verwezen wordt naar:
 - artikel 44, §2, alinea 3 van de wet;
 - artikel 11, §2 en §3 van KB nr. 38 die in het kader van de hervorming wijzigen.

Het Comité brengt een positief advies uit voor wat betreft de voorgestelde wijzigingen.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 12 december 2013.

Muriel GALERIN
Secretaris

Jan STEVERLYNCK
Voorzitter